

Petrus

moet op een ander spoor komen

Noorderlicht
ROTTERDAM
dienst

Preek zondag 12 juli 2020
Voorganger: ds. Niels de Jong

Petrus moet op een ander spoor komen

Handelingen 11: 1 - 18

We staan ook vandaag – zoals we dat de afgelopen weken gewend zijn – stil bij het bijbelboek Handelingen. Vorige week hoofdstuk 9 en nu het verhaal erna. Daar staat eigenlijk een lang en groot verhaal dat duurt van Handelingen 10: 1 t/m Handelingen 11, vers 18. En als je dit lange verhaal van Handelingen 10 en 11 zo in 1x zou lezen, dan zou je kunnen denken: 'o, weer een mooi voorbeeld van iemand die tot geloof komt, nu zelfs nota bene zo'n Romeinse legerleider Cornelius'. Nu gaat het verhaal daar idd ook wel over, maar dat is toch niet in de eerste plaats. Waar dit verhaal echt over gaat, is niet zozeer de ommekeer van Cornelius, maar nog veel meer de ommekeer van Petrus. En voor de goede orde: Petrus was een christen van het eerste uur, een christelijke leider, zelfs de eerste man van de christelijke beweging. Hij moet op een ander spoor worden gezet en daar gaat dit verhaal over. En daar staan we vandaag ook bij stil – hoe je mens, als christen, als kerk op een oud spoor kan zitten, terwijl God je op een nieuw spoor wil zetten.

De ommekeer van zowel Cornelius als Petrus worden zowel in een lange versie – in Handelingen 10 – verteld als in een wat kortere versie – in Handelingen 11. We lezen dan niet de hele versie van Handelingen 10, maar ik ben zo genadig om je de lange samenvatting van Handelingen 11 voor te lezen.

Handelingen 11: 1-18

Ik weet niet of je het nieuws een beetje volgt over de boerenprotesten. Als je dat doet, dan heb je ook wel gelezen of gezien dat de boeren weer aan het protesteren zijn. Dit keer omdat minister Schouten heeft bepaald dat er minder eiwit in krachtvoer mag zitten. Die maatregel heeft de boeren weer vol in de weerstand gezet en daarom hebben ze hun oude en vertrouwde wapen weer in de strijd gegooid: de tractor. Ze parkeren die dingen precies voor de ingang van een distributiecentrum van Appie, zetten er een centrum van een of andere provinciestad mee vol, of besluiten met een heel aantal tegelijk de A2 te nemen. Nu ben ik opgegroeid op een boerderij en kan ik me ook wel voorstellen dat die maatregel van minder eiwit in krachtvoer vervelend is. Maar ik denk dat we allemaal snappen dat dat toch niet de werkelijke reden is van boeren deze dagen hun tractor voortdurend op onwelgevallige plekken te parkeren. Er zit natuurlijk iets meer achter. Achter deze weerstand tegen de laatste maatregel zit voor die boeren een bepaalde zorg, een grote zorg. De zorg dat er voor hen als boer geen ruimte is, geen boterham te verdienen, dat ze niet gewenst zijn, dat andere sectoren meer gewaardeerd worden.

Bijna altijd is er bij een bepaalde weerstand, sprake van een bepaalde zorg. Dat is niet alleen bij de boeren zo, maar ook bij ons. We hebben allemaal wel eens meegemaakt dat mensen met wie we samenwerkten of samenleefden opeens enorm in de weerstand zaten. Dat je als tiener je ouders niet meekrijgt in iets wat je heel graag wil. Of op het werk dat je je collega's maar niet meekrijgt in een wat andere richting. Of misschien geef je leiding en krijg je de mensen maar niet mee in het nieuwe doel. Of dat je meegemaakt hebt dat je lid was van een vereniging, een kerk, een sportclub – dat je merkt dat mensen zomaar in de weerstand schieten als er ook maar iets dreigt te veranderen.

Zulke weerstand is frustrerend. En je kunt denken – die mensen zijn te stom om het te begrijpen, of te vastgeroest om te veranderen of te laf om iets te proberen. Als mensen merken dat je zo denkt, zal de weerstand alleen maar toenemen. Dat zie je denk ik nu bij de boeren ook gebeuren.

Wat je ook kunt proberen – en dat is makkelijker gezegd dan gedaan – om je dit te beseffen: 'achter iedere vorm van weerstand, zelfs van onterechte weerstand, zit een terechte zorg'. Achter iedere vorm van onterechte weerstand zit een terechte zorg... En dat je je dus afvraagt als je weerstand voelt: welke zorg zit erachter?

Bv. die collega's van je zijn misschien bang dat ze iets moeten doen dat ze niet aan kunnen. Die ouderen in die vereniging zijn misschien bang dat wat zij hebben opgebouwd te grabbel wordt gegooid. Die ouders van je zijn misschien bang dat je hen hebt afgeschreven. Nou ja, welke zorg er ook achter de weerstand zit – als je die zorg erachter begrijpt, dan weet je wel waar het punt zit waar je op in moet gaan. En als je de zorg kunt wegnemen, dan heb je kans dat het tot een verandering komt waar iedereen blij van wordt.

Een mooi voorbeeld hiervan – van zorgen wegnemen in een geval van weerstand – zie je in Handelingen 11. Als Petrus terug is gekomen in Jeruzalem, wordt hij door de Joodse gelovigen aangesproken op wat er is gebeurd. Hij kwam uit Ceaserea – een stad die genoemd was naar de keizer, een soort Grieks-Romeinse enclave aan de kust van Israël. Vanuit dat Ceaserea proberen de Romeinen de controle te houden over Israël. Er woonden ook wel Joden in Ceaserea, maar vooral niet-Joden. Petrus heeft daar wonderlijke dingen meegemaakt – die Romeinse legerleider uit het middenkader en in zijn gevolg zijn gezin en hele huishouding hebben zich bekeerd tot het christelijk geloof. Wat een doorbraak voor de nieuwe beweging! Iedereen blij, zou je denken dat in zo'n Romeins bolwerk er nu ook een groep christenen waren. Een flinke stap vooruit als het gaat om die missie van Jezus uit Handelingen 1 die erover ging dat het goede nieuws naar de uiteinden van de aarde moest. Maar nee, bij zijn terugkomst wordt Petrus dus helemaal niet van blijdschap op de schouders geslagen of met applaus binnengehaald. Integendeel. De verwijten zijn niet van de lucht (vers 2) en Petrus moet zich gelijk verantwoorden. De gelovigen in Jeruzalem zitten dus vol in de weerstand. En achter die weerstand zit een grote zorg...

Hun moeite zat er voor hen in dat Petrus als Joodse gelovige 'onbesnedenen' (niet-Joden) had bezocht en samen met hen had gegeten (vers 3). Dat die niet-Joden het goede nieuws van Jezus moesten horen – dat wisten ze wel en daar waren ze ook mee eens. Maar volgens hen was Petrus een grote stap te ver gegaan door die Romeinse mensen in hun huis op te zoeken en met hen te eten.

Waarom was dit een stap te ver? Zij waren bang dat hij, Petrus, hun leider, hiermee het onderscheid teniet deed, het onderscheid tussen het Joodse volk en de niet-Joden. En dat onderscheid moest er in hun ogen blijven. Deze Joodse gelovigen waren wel christen geworden, maar zij waren zich ook heel bewust van hun Jood-zijn. Zij stonden in een traditie van generaties die bijzonder veel moeite hadden gedaan om überhaupt als volk te overleven. Ze hadden eeuwen van afzondering achter de rug, mensen hadden hun leven gegeven om de eigen identiteit te bewaren. Zij geloofden dat zij als Joodse volk waren apart gezet, onderscheiden van alle andere volken. Dat was hun roeping, dat was Gods wil, dat was ook duidelijk uit de oude boeken. En dat allemaal had Petrus – door de regels omtrent die afzondering te schenden – te grabbel gegooid.

Overigens kwamen die voorschriften om de eigenheid te bewaren maar slechts ten dele uit het Oude Testament. Over het eten van reine en onreine dieren waren er inderdaad regels voor Joden door God gegeven. Maar om geen huis van een niet-Jood binnen te gaan of niet met hen te eten – die regels kwamen niet uit het Oude Testament lopen, maar dat was een traditie die gegroeid was. En die traditie was blijkbaar bijzonder belangrijk geworden voor deze Joodse gelovigen – die mocht niet meer gebroken worden. Want zulke tradities hielpen om de de eigenheid en de identiteit van hen als uitgekozen volk te bewaren; en daarmee ook hun eigen toekomst veilig te stellen. En nu Petrus deze tradities overboord lijkt te gooien, zijn ze bang dat hij daarmee de identiteit van hen als Joodse volk overboord zet. En daarmee ook Gods plannen en Gods beloften overboord zet. Dat was hun zorg!

Ik vind de reactie van Petrus wel mooi eerlijk gezegd. In wat andere boeken uit het Nieuwe Testament kennen we Petrus als opgewonden standje, hart op de tong. En je had je kunnen voorstellen dat deze reactie hem had gefrustreerd en zelfs boos had gemaakt. Wie zijn zij om hem als leider zo aan te vallen? Hij heeft zoveel bijzonders meegemaakt, maar in plaats dat ze blij zijn, vallen ze hem aan? Je zou kunnen denken – dit moet wel op een stevig conflict uitdraaien. Maar dat gebeurt niet. Omdat Petrus hun zorg ziet en kent. Hij had die zelf namelijk ook gehad. Hij had dezelfde aarzelingen, zorgen, weerstand om bij die Cornelius binnen te gaan en ermee te eten. Het was helemaal niet zijn idee geweest, integendeel – hij had dit nooit bedacht. Maar hij vertelt dan waarom hij toch overstag is gegaan. Hij kon niet anders. Er waren zoveel signalen van God dat hij dit moest doen, bovennatuurlijk ingrepen van God om hem op dit andere spoor te zetten. Een visioen op klaarlichte dag met daarin de stem van de Heer, een engel bij Cornelius en ook de merkbare komst van de Heilige Geest met dezelfde tekenen als zij op de allereerste Pinksterdag hadden meegemaakt.

Met name dat eerste wonderlijke staat Petrus stil – daar zit het grootste punt dat ook voor die Joodse gelovigen van belang is. Die stem zei meerdere keren hetzelfde, namelijk dat hij vlees van onreine dieren moest eten. Dat was voor Petrus als vrome Jood iets schokkends. Een Jood in die dagen zou nooit onreine dieren eten!

Maar Petrus hoort: 'wat God onrein heeft verklaard, zul jij niet als verwerpelijk beschouwen'. En het wordt Petrus al snel duidelijk dat dit slaat op die Romeinse mensen waar hij heel kort daarna uitgenodigd wordt om er van Jezus te vertellen. Petrus moet een grens over, hij moet anders gaan denken.

Petrus zegt dus: 'ja, ik ben een grens overgegaan. Ik had daar zelf grote moeite mee om dat te doen. Maar ik kon niet anders. Want het was aan alle kanten duidelijk dat God dit wilde. Ik had God toch niet tegen kunnen houden?'

De Joodse gelovigen, deze kritische gelovigen, zijn nu gerustgesteld. Het was dus Gods initiatief en geen onnadenkendheid van Petrus. Ze zijn niet alleen gerustgesteld, ze loven zelfs God dat heidenen dezelfde kansen krijgen als de hen. De sfeer is dus helemaal omgeslagen. Ze zijn met elkaar blij wat er is gebeurd. Dat er een nieuwe fase aangebroken is waarin iedereen, uit welk volk dan ook, de kans krijgt om zich aan te sluiten bij God en het volk van God. Want God maakt dus helemaal geen onderscheid meer en Jezus is er voor iedereen.

De weg naar God is voor de niet-Joden hetzelfde als de Joden. Die weg begint inkeer - oftewel je omkeren van je oude leven. En die weg vervolg je door te geloven in Jezus, oftewel je vertrouwen op hem te stellen. En dan is er het nieuwe leven, een leven dat begint met vergeving. En iedereen heeft dus de kans om die weg in te slaan. Niet alleen voor deze Joodse christenen was dit een moeilijke stap. Want misschien wel in iedere tijd hierna hebben christenen de neiging gehad om mensen uit te sluiten of minder kansen te geven op dat goede nieuws. En daarom is dit verhaal belangrijk voor iedere tijd, voor christenen overall om te begrijpen wat Petrus in Handelingen 10, vers 34 zegt: 'Nu begrijp ik pas goed dat God geen onderscheid maakt tussen mensen, maar dat hij zich het lot aantrekt van iedereen, uit welk volk dan ook (...)'.
.

Ik denk dat we nu dit verhaal op een goede manier begrijpen. En dan zijn we klaar om te kijken wat uit Handelingen 11 de boodschap voor ons vandaag dan is. Er zou meer uit te halen zijn, maar ik wil twee boodschappen bespreken. Er zit een kritische boodschap in en een hoopvolle boodschap.

Eerst maar die kritische - die betreft vooral christelijke lezers. Die kritische boodschap die hij hen mee wilde geven, kun je samenvatten met deze oude spreuk. 'Heidenen bekeren is een christelijk werk, maar christenen bekeren is een heidens werk'. Die spreuk past helemaal bij dit verhaal. De heiden, dat klinkt een beetje lelijk, maar zo bedoelt die spreuk dat volgens mij niet. Het betekent de niet-gelovige. De heiden uit dit verhaal is Cornelius. En zijn ommekeer gaat buitengewoon soepel en snel. Blijkbaar stond hij al helemaal voorgesorteerd om christen te worden. En ze omarmen het nieuwe leven, en ook het geschenk van de heilige Geest wordt hen gegeven. Allemaal prachtig. En het voelt niet alsof God bijzonder veel moeite moest doen voor deze Cornelius - zo snel gaat het bij deze man, en ook bij zijn omgeving.

Die ommekeer van Petrus is een ander verhaal - die gaat veel moeizamer. Zoals ook die Joodse gelovigen zich ook niet zomaar op een ander spoor laten zetten. Dat blijkt een heidens karwei te zijn. God moet er bijvoorbeeld nogal veel moeite voor doen om die Petrus op een ander spoor te krijgen. Een visioen, drie keer een stem uit de hemel, precies de boodschappers op het juiste moment voor de deur van Petrus, nog een indruk van de Heilige Geest die dan zegt 'ja, ga inderdaad maar mee'. En dan nog een merkbare komst van de Heilige Geest. God moet echt veel moeite doen om deze Petrus te bekeren.

En helaas - dit is niet de laatste keer dat christenen moeite hebben om op het spoor van God te gaan zitten. Christenen kunnen zomaar op een oud of verkeerd spoor blijven zitten. Wat betreft een oud spoor - ook christenen hebben nogal eens de neiging gehad en hebben die nog steeds geregeld om bepaalde tradities boven Gods woord te stellen. Gebeurt nog steeds - dat christenen zo overtuigd zijn van hun goede gewoonten en hun oude tradities dat ze helemaal missen waar God zelf mee bezig is. Een verkeerd spoor kan ook. De geschiedenis kent allerlei voorbeelden van christenen die vreselijk mis zaten - die Godgeklaagde ideeën hadden over mensen met een andere huidskleur, om maar een voorbeeld te noemen.

Daarom als je christen bent of bij de kerk hoort, dan moet je er bedacht op zijn dat God je ook van oude sporen wil halen of van verkeerde sporen wil trekken. En we kunnen niet weggomen met 'maar dat heb ik nog nooit gedaan'. Of 'zo is het mij niet geleerd'. Daar kon Petrus ook niet mee weg komen - tot drie keer toe wijst God erop dat hij toch moet veranderen. Misschien moeten jij en ik ook anders gaan denken. Zou zomaar kunnen. Bijvoorbeeld over hoe we kijken naar mensen met een andere achtergrond qua ras, cultuur of opleiding.

Of misschien wil God jou en mij wel anders naar moslims laten kijken – is hij van plan zijn Geest daar uit te storten en dat velen tot geloof in Jezus komen. En staan we hen dan met open armen te ontvangen of zijn we dan alleen maar op onze hoede? Of misschien wil hij wel jou inschakelen om een grens over te steken naar die ene collega of studiegenoot of wie ook maar op je pad komt – en misschien heb je bij diegene dezelfde innerlijke grens als Petrus – maar wil God je eroverheen hebben. Zodat je God daar aan het werk zou kunnen zien... Misschien duwt God je wel zo'n grens over... Laat je dat dan gebeuren? Het is te hopen dat wij zijn signalen opmerken en niet al te zeer vast zitten aan ons eigen gelijk, aan onze eigen gewoonten en tradities, aan wat we nu eenmaal altijd al gedaan en gedacht hebben.

Dus de kritische boodschap voor christenen uit dit verhaal is: als christen zit je niet automatisch in alles op het goede spoor. Wees er bedacht op dat God je een ander spoor wil trekken, grenzen over, naar anderen toe, zodat je met hem mee kunt werken. Zodat je hem aan het werk zult zien. Zodat je met hem mee kunt doen in het nieuwe, in het verrassende waar hij mee bezig is. Als kerk is dat ook de vraag – gaan we ook als kerk, als Noorderlicht nieuwe wegen. Durven we te veranderen als dat nodig is om nieuwe mensen met het goede nieuws te bereiken? Of laten we onszelf ook weer vastroesten omdat we nu eenmaal iets gevonden hebben dat ons wel bevalt? Dat zijn de vragen die dit gedeelte ons stelt. En ik denk dat je er ook deze waarschuwing ook kunt uithalen: als je dat niet doet, als je in de weerstand blijft, als je in je eigen groef blijft, met je eigen mensen, je eigen bubbel, je eigen gelijk – dan zul je minder en minder van God zien.

Ten slotte nog dit – het hoopvolle van dit hele verhaal van Handelingen 10 en 11. Die zit in het laatste vers, vers 18. Die Joodse gelovigen die eerst vol in de weerstand zaten, beginnen ze spontaan God te loven. En ze zeggen het vol verbazing tegen elkaar: 'dan geeft God dus ook de heidenen de kans om tot inkeer te komen en het nieuwe leven te ontvangen'. Die uitdrukking - 'ze loofden God' – wordt vaker in Handelingen gebruikt, meestal na een genezingswonder. Blijkbaar ervaart de gemeente in Jeruzalem het als een wonder van God dat de deur naar deze mensen in Ceasarea volledig is opengezet door God. Er is dus nieuw leven mogelijk voor wie dat maar wil. Wie zijn oude leven zonder God zat is, die kan opnieuw beginnen. Wie het zat is om alles alleen uit te zoeken, die kan het geschenk van de Heilige Geest krijgen, die hem vervult van binnenuit. Wie spijt heeft van gemaakt fouten, die kan met een schone lei beginnen. Wie op een doodlopende weg zit, kan een nieuw leven krijgen. Wie je ook bent. Wanneer ook maar. Je bent niet je verleden, je bent niet je fouten, je zit niet vast aan je afkomst, je zit niet vast aan je groep – je bent vrij om een nieuw leven te ontvangen. Dat is het goede nieuws waar ze in Handelingen voortdurend blij van worden. En verbaasd over blijven. Want dat is niet gewoon, dat is een wonder – dat was het toen niet en dat is het nu niet.

Amen.

Als voor God iedereen de kans wil geven om tot Jezus christus te komen. Dan is het de vraag of wij christenen ook echt iedereen het gevoel geven dat ze welkom zijn bij God.

Gebed

God,
Dank U dat U geen onderscheid maakt.
Dank U dat het goede nieuws van Jezus voor iedereen is.
Help mij om over culturele, etnische, godsdienstige, (etc., etc.) grenzen heen te stappen. Dat ik lijk op Jezus.
Dank U dat U via Jezus de deur wagenwijd hebt opengezet voor iedereen.
Dank U voor die vele, vele mensen uit vele volken die tot geloof zijn gekomen.
We bidden U dat er nog velen zullen volgen en dat we als Noorderlicht nog vaak God zullen kunnen danken omdat er nieuwe mensen tot geloof zijn gekomen.